

Z NAŠICH REVUI.

Vojensko-technické zprávy.

Ročník (1926) č. 9.

Kpt. Seidel v č. 8. a 9. popisuje **lanové mosty a lávky**. Jeho článek pojednává podrobně o zkouškách rakousko-uherské armády s dřevěným visutým mostem. Na podkladě tohoto pokusu měly se totiž zavést lanové mosty dřevěné. Velikou předností lanových mostů je to, že jsou dělostřeleckou palbou nejméně zranitelné. Rakouskému generálnímu štábu, který počítal s ofensivou proti Itálii, šlo o to, přemostit rychle alpské rokly a nahradit permanentní mosty, které by byly italským dělostřelectvem zničeny. Proto hodlal zavést lanové mosty dřevěné, na něž kladl podmínku, aby se dala jimi přemostit rokly široká 50 m za 2 dny. Při tom měl tento most unést rovnoměrné zatížení 360 kg/m² a 24 cm moždír.

Tehdejší Militärtechnisches Komitée vypracovalo dva projekty: jeden pro dřevěný most visutý, druhý pro těžký most patrový. Ten z těchto mostů, který by se byl lépe osvědčil, byl by býval normován.

Visutý most stavěl se na zkoušku přes rokly Vallarsa u Rovereta v r. 1912. Rokle byla 40 m široká a 35 m hluboká. Na obou svazích rokly byly postaveny dřevěné věže (brány) a přes ně byla napnuta 2 ocelová nosná lana, vyzkoušená na napětí 50 t. Na tato lana se zavěsily pomocí ocelových svorníků svislice a diagonály, jež nesly vozovku širokou 3 metry.

V 9. čísle dokončuje kpt. Seidel svoji stať výpočty napětí v laněch a připojuje grafikon. — Dále popisuje lanovou lávku pro pěší, kterou vystavěla ženijní rota 2/1 přes plavební kanál u Troje. Lávka

měla rozpětí 26 m, vážila 24 kg/m. Průhyb byl volen 1,50 m. Zakotvena byla na stromy. Lávka je tu propočtena a popsán způsob práce.

Příkládám lanovým mostům i lánkám veliký význam. Sám jsem byl svědkem, jak nahrazován byl poškozený starobylý most zděný u Višegradu mostem železným, montovaným na lanech. A to je jen jeden z mnoha jiných příkladů. Železná lana skýtají pro vojenskou techniku mnohonásobné použití a proto souhlasím s autorem, že znalost lanových mostů je pro ženijního důstojníka velmi žádoucí.

Škpt. Pokorný obhájí ve polemice se škpt. Gebauerem znovu grafické řešení zvukoměrného úkolu. Dokládá to tím, že pro početní řešení je zapotřebí systému naslouchatelen, umístěných v rohu čtverce o straně nejméně 1000 m. To však není možné ani na střelnici milovické a nebylo to možno ani při střelbě těžké brigády na Moravě, a všude tam, kde není k dispozici přehledná a dostatečně rozlehlá rovina. Rovněž články italského kapitána SESCO a majora de Lupo, uveřejněné v Rivista di artiglieria e genio v r. 1924 a 1926 zamítají výpočty a doporučují grafický způsob.

Hlidka muniční obsahuje popis arzenálu Spojených států v Picatinny, dále popis výroby střeliva a organizační činnosti v arsenálu (kpt.) Tomský). Dále je tu recenze díla Chimie et industrie 1914—1924, obsahující vývoj činnosti francouzského průmyslu chemického za celé desetiletí.

Hlidka ženijní vylučuje činnost speciálních ženijních útvarů ve světové válce ve Francii (škpt. Ing. Hájek). Za světové války vznikly ve Francii speciální prapory, nazvané po svých zakladatelích, civilních podnikatelích, prapory M. D.,*) které pracovaly jen na úkrytech, štolách a tunelech, vykonávaly veškeré práce tesařské, drvoštěpenské a práce na pilách, v lomech a j. Byly vyzbrojeny stroji. Práce byla systemisována a dosaženo bylo znamenitých výkonů. Udržování silnic americkou armádou ve Francii popisuje mjr. ing. Síchra. Z amerického ženijního vojska 70% bylo zaměstnáno na udržování silnic a na silničních mostech. Udržovalo se 520 km a rozšířilo 160 km silnic. U Angličanů každý pátý vůz jezdící směrem ke frontě, musí vzlít štěr. Nejlépe se osvědčovala 2½ až 3tunová auta, neboť 5tunová auta již silnici značně poškozovala.

Škpt. ing. Hájek.

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Ríjen 1926.

Bouchacourt: Pěchota v bitvě. — Studie o obraně. (Dokončení.) Obrana se děje podstatně palbou. Palba pěchoty. Příležitostné překážky. Služba pozorovací. Znamení pro zahájení palby. Práce při obraně. Kde zvolíme posíci odporu. Přední stráž. Obrana příliš široké fronty s malými počty. Problém obrany. Závěr.

Lefourneur: Zkušené pěších zákopníků u ženijních pluků. Všeobecný program výcviku. Stavba krytů pro dvě bojová družstva. Přechod malého vodního toku pěchotou. Cvičení v opevnování terénu.

Janet: Proniknutí 123. franc. divise z posice Hindenburgovy až k průplavu sambreskému (7.—19. října 1918)

a dobytí Marchavenne 12. pěším plukem.

Anonym: Bojový výcvik německé pěchoty (podle posledních německých příruček). (Pokračování.) — Význam bojového průzkumu a pozorování. Prostředky průzkumné. Výcvik muže v pozorování. Organizace pozorování v boji.

Revue d'Artillerie.

Září 1926.

Grouard: Odpor vzduchu a pohyb střel.

I. de la Porte du Theil: Několik myšlenek o časované střelbě lehkého dělostřelectva.

Morel: Automatické dělo 25mm.

*) inž. Mascart a podnikatel staveb Dessoliers.

Pellion: **Myšlenky o střelbě proti bateriím.**

Vauthier: **Organisace střelby proti letadlům.**

Různé zprávy: Německo: Zastírání dělostřeleckého materiálu. Anglie: Škola pro říšskou obranu. Spoj. Státy: Nové úvěry pro válečnou chemii.

Revue Militaire Française.

Listopad 1926.

Janet: **Činnost včleněné divise ve všeobecné ofenzivě.** Operace 48. divise od 20. do 31. srpna 1918. (Podle dokumentů historického archivu a podle zpráv zúčastněných činitelů.)

Lemoine: **Všeobecná organisace komunikací a zásobování v armádě.** Přijímání zásilek z týlu. Vydávání jich k dispozici vojsku.

Cottard: **Člověk jest všechno!**

Baills: **Vývoj myšlenek o taktickém, užití opevněného terénu od Napoleona až do dneška.** Myšlenkový vývoj od r. 1815 do r. 1870. Vývoj napoleonské doktriny od r. 1870 do roku 1914: Gilbert, Cardot, Grandmaison. Vývoj za války světové 1914—1918.

Janssen: **Automobilový manévr.**

Revue d'Etudes Militaires.

Listopad 1926 (č. 16.).

Anonym: **Smlouvy: Saintgermainská, Trianonská, Neuillyská a Sèvreská.** Klausule politické a územní. Články vojenské, hospodářské a finanční. Smlouva Lausánská, konference washingtonská (z února 1922), smlouva rapalská, smlouva locarnská.

Revue du service de l'Intendance militaire.

Prosinec 1925. (Čís. 291.)

Intendant I. třídy P. Baraton: **V Argentíně. — Zemědělství.** V této třetí části zmiňuje se o přírodních podmínkách pěstování vlna, o vývozu hroznů, o výrobě, nemocech, druzích, jakož i o obchodu vínem. Ve 4. části popisuje průmyslové rostliny. Jest to především len, pěstovaný na semeno (vláknina nedává jemné), z něhož vyrábějí líný olej, a pokrutin užívají ke krmení dobytka. K výrobě oleje pěstují též arachidy (podzemnice) a ricinus. Pak pojednává o rostlinách textilních, napřed o tuzemských, potom cizozemských doma zavážených. Z tuzemských jmenuje palmy caranday a caraguata, a ibira. Caranday dává 50—55 kg vláken ze 100

kg listů. Vlákna jsou dosti hrubá; užívá se jich k výrobě povísel a pytlů; z vláken druhých dvou rostlin se vyrábějí lana. V dalších kapitolách probírá rostliny bohaté na tříslo (dub, quebrache colorado), rostliny hlizovité (brambory), bohaté na cukr (cukrová třtina, řepa), rostliny narkotické (tabák). Konečně v části 5. promlouvá o stromech lesních a ovocných, a v části 6. a poslední o buďdčnosti zemědělství v Argentině.

Intendant I. tř. Deblay: **Nový systém ve značkování oděvu.** Ministerstvo války zavedlo oběžníkem z 1. dubna 1925 nový systém ve značkování součástek vojenského oděvu ve francouzské armádě. Autor srovnává nový systém se starým a popisuje výhody, které skýtá v praxi. Nebude jistě bez zajímavosti, když stručně shrnu jeho vývody, abychom mohli porovnat francouzskou novinku s našim systémem. Francouzské vojenské oděvnictví vycházelo ze snahy, dáti pokud možno každému muži oděv odpovídající skoro přesně jeho postavě. Jen tím si vysvětlíme, že bylo 38 velikostí plášťů, 32 velikostí pláštěnek, 45 velikostí bluz a 54 velikostí kalhot. Každý typ jednotlivé součástky byl charakterisován její délkou a označen velkým písmenem: pláště a pláštěnky A-H, bluzy A-E a kalhoty A-I. Každý typ obsahoval zase několik různých velikostí podle objemu buď v prsou nebo v pasu. Novým systémem se sice neupouští od stěžejní zásady zprvu uvedené, ale počet velikostí se zmenšuje u kalhot na 36 (9 různých šířek v pasu a 4 délky v každé šířce), u plášťů 5 šířek v prsou a 5 délek, tedy 25 velikostí, u bluz podobně jen 25 velikostí. Výhody: snadnější konfekce, snadnější rozřizování oděvu ve skladišti a rychlejší pohotovost v mobilisaci nebo při větším návalu trup za cvičení a jednodušší zásobení vojsk v poli.

Leden-únor 1926. (Čís. 292.)

Intendant I. třídy M. A. Sigmann: **Železniční vozy s chladicím zařízením.** V článku pojednává autor o účelnosti, potřebě těchto vozů, jakož i o jich vývoji, o různých typech, o praktických výsledcích s jejich použitím a připouje náčrty.

Administrativní důstojník I. tř. oděvnictva Simonney: **Bavlnářská politika.** Práci si rozdělil na pět částí. V první pojednává povšečně o bavlně, ve druhé o světové výrobě a o její krizi, ve třetí o světové spotřebě, ve čtvrté o francouzském úsilí, v páté pak činí závěry s hlediska soběstačnosti francouzské výroby.

Louis Bergasse: **Průmyslový rozvoj Marseille.** (Pokračování.)

Skpt. intend. Alois Poláček.

b) Revues belgické.

Bulletin belge des Sciences Militaires

Ríjen 1926.

Merzbach a Herbiet: **Pravda o obraně Namuru 1914.**

Villemaers: **Protipříprava.** Vývoj teorie. Doktriny belgická, fran-

couzská a německá. Výkon. Celková studie o protipřípravě okamžitě.

Dendal: **Vztahy mezi vládou a velitelstvím.**

Delcourt-Bernard: **Vědecké základy studia pochodu v belgické armádě.**

c) Revues švýcarské.

Revue militaire suisse.

Září 1926.

Merzbach: **Pravda o obraně Namuru r. 1914.** Jak byla pevnost Namur

bráněna? Splnila pevnost svůj úkol? Účinn mravní. Závěr.

Lecomte: **Užití ženijního vojska ve švýcarské armádě.**

Vittoz: **Zpravodajská služba u dělostřelectva.** Wf.

d) Revues italské.

Esercito e nazione.

Ríjen 1926.

Normy pro taktický výcvik.

Článek pokračuje v uveřejňování obsahu některých výnosů hlavního štábu (náčelníka hlavního štábu), týkajících se taktického výcviku:

Výcvik poddůstojníků.

Výnos uvádí hlavně, že období nízkých početních stavů má být využito pro technicko-odborné zdokonalení nižších důstojníků a pro doplnění výcviku poddůstojníků.

Výcvik poddůstojníků musí mít na zřeteli:

a) výchovu poddůstojníků;

b) výcvik v pravém slova smyslu.

Činnost výchovná směřuje k tomu, aby poddůstojníkům ujasnila přesně jejich povinnosti, smysl pro odpovědnost a autoritu.

Výcvik má za účel utvořit z poddůstojníků dobré instruktory a dobré velitele příslušné jednotky v boji.

Aby z poddůstojníka byl dobrý instruktor, je nutno, aby věděl a uměl nejen dobře to, co má vědět a umět každý voják, nýbrž musí znáti i důvody, proč se ta která akce provádí určitým způsobem, jakož i metodu, které nutno užít, aby bylo docíleno dobrého výsledku.

Díváme-li se na poddůstojníka jako na velitele jednotky, nutno rozlišovati jednotlivé zbraně.

Článek uvádí pak výsledky, kterých má dosáhnouti výcvik poddůstojníků velitelů u jednotlivých zbraní.

Výcvik jezdeckta.

Výnos z 29. V. 1926 chválí nejdříve důstojníky jezdeckta, že přes všechny

diskuse o činnosti a užitečnosti jezdeckta jako zbraně bojové zachovali si nadále obdivuhodnou disciplínu a důstojnost.

V budoucí válce bude moci být jezdeckta ještě mnohonásobně užito. V eskadronách nutno dosáhnouti velké manévrovací schopnosti, rozhodnosti a rychlosti v boji na koni a obratnosti ve využití veškeré síly palebných zbraní.

Důstojník jezdeckta musí tedy mít tyto tři základní vlastnosti: rychlost úsudku, rychlost v rozhodování a útočného ducha. Musí znáti dále nejen bojovou techniku své vlastní zbraně, nýbrž i zbraní, proti nimž musí eventuálně bojovati.

U poddůstojníků nutno vychovati také rozhodnost a iniciativu, poněvadž často budou musiti jednati samostatně.

Hlavním akčním prostředkem jezdeckta jest a zůstane kůň. Tedy největší péči jest věnovati ekvitačím. Ekvitace sama o sobě nesmí však býti účelem, nýbrž prostředkem.

Aplikační cvičení v terénu s kádry pěšího praporu.

Článek dává návod, jak má být upraven námět a výchozí situace pro kádrové cvičení pěšího praporu v určitém, konkrétním případě a ukazuje, jak se prakticky provádí takové cvičení.

Pojetí masy a manévru palby.

Aktivní prvky, které působí na bitvěním poli a které rozhodují o výsledku boje jsou dva: člověk a projektil.

Velitel, předvídáje bitvu, dává podřízeným jednotkám učenění, odpovídá-

jei jeho úmyslu. Za bitvy zhušťuje úsílí a urychluje rytmus boje na určitých místech, pomocí přesunů činných prvků, za tím účelem, aby mohl podniknouti „akci masovou“ (azione a massa) v okamžiku a na místě nejvhodnější.

Dnešní koncepce masy, nebo lépe řečeno „akce masové“, neb „akční masy“ vztahuje se na souhru současných úsilí, směřujících k určitému danému cíli a ne na souhru materiálních sil, působících více méně samostatně, ale se zřením na společný výsledek.

Soustředění úsilí — se strany všech účinkujících prvků intelektuálních, morálních a materiálních — nezahrnuje v sobě vpravdě materiální shromáždění prostředků: soustředění úsilí předvídá jen soustředění výsledků (efektů).

Masová akce dělostřelectva jest odvislá od možnosti soustředěné akce a jest neodvislá — až do určitých, dosti širokých hranic — od palebných posic.

Přemístění masové činnosti dělostřelectva z jednoho bodu bojiště na druhý jest pravdivou a skutečnou součástí manévru a dobře tedy nazváno „manévrem palby“. Manévr palby představuje zálohu bojovníků vždy účinných v ruce velitelově. Tento jí může použítí vždy tam, kde chce provéstí větší úsílí, ve vhodném nebo kritickém okamžiku bitvy.

Pojetí masy vztahuje se tedy na projektil a ne na prostředek (dělo).

„Masa palby“ (massa di fuoco) obdržel se intenzivní činností — v nejkratším čase — masy projektilů, vrhaných dělostřelectvem vhodně rozloženým v širokém pásmu.

Přemísťování této masy palby z jednoho místa bojiště na druhé podle určitého pojetí celé akce jest „manévr palby“. „Masa palby“ jako prvek manévru, jest činitelem obzvláštní důležitosti v „ekonomii“ bitvy.

Použití čtyř tanků s družstvy pěchoty.

Článek jest aplikačním cvičením na mapě. Předmětem cvičení jest útok pěší roty v praporu podporované četou tanků. Článek doprovázen situačními skizami a fotografiemi čtyř tanků v různých pozicích.

Dofilé práce na normálních komunikacích.

Článek ukazuje, jak ženijní rota dísle v určité, konkrétní taktické si-

tuaci provádí prakticky ničení silničních a železničních mostů různé konstrukce.

Poznámky k vojenskému zeměpisu Italie.

Fronta Jaderského moře.

Autor článku studuje vojenské zeměpisné podmínky Jaderského moře a dochází k závěru, že toto by hrálo dvojí úlohu v eventuelních příštích operacích pozemní a námořní ozbrojené moci italské.

1. Úlohu místní, t. j. úlohu komunikačního prostředku mezi západním a východním pobřežím. (Pro dopravu pozemního vojska.)

2. Úlohu strategické základny pro ofensivní operace v Levantě. (Jaderské moře bylo by jednak základnou zásobovací, jednak útočištěm loďstva operujícího ve Středozemním moři.)

Dovoz pro vojenskou potřebu.

Studie o zahraničním dovozu pro potřeby armádní, o poměru mezi domácí výrobou a dovozem a o možnostech nahraditi dovoz domácí výrobou.

Z 3066 milionů vydaných na armádu v r. 1925—26 vydáno bylo za cizí výrobky 432 miliony. Zahraniční dovoz v příštím rozpočtu mohl by býti redukován na částku pohybující se mezi maximem 298 milionů a minimem 42 miliony.

Vystěhovalectví a potřeby národní obrany.

Článek zabývá se v Itálii mnoho diskutovaným problémem vystěhovalectví a analyzuje otázku, jak daleko jest vhodné osvoboditi vystěhovalce od vojenské služby.

Rozlišuje vojenskou službu v míru a ve válce. Schvaluje pak a odůvodňuje italský zákon ze dne 25. III. 1926, kterým se otázka vojenské služby vystěhovalců řeší tak, že jsou v zásadě ti v míru od vojenské služby osvobozeni, kdežto ve válce musí vojenskou službu nastoupiti.

Poznámky z kartografie.

VI. Orientace v terénu podle map a skiz.

V článku jsou obsaženy základní poznatky o topografii, o různém způsobu označování terénu (vrstevnice, šrafy, konvencionální značky atd.), o čtení map, o orientaci v terénu podle mapy a o způsobu, jakým možno nabýti určité zřetelnosti a jistoty v užívá-

ni map a v oceňování terénu se stanoviska vojenského.

Nejllepším prostředkem k

tomu jsou hojná praktická cvičení v terénu.

Kpt. gen. št. Kumpošt.

e) Revues anglické.

Cavalry Journal.

[amer.]

Ríjen 1926.

Plk. E. B. Maunsell: **Cambrai** (dokončení).

Rozebíráje kriticky operace britské 4. a 5. jezdecké divise, praví autor: „Rozptýlenost, v níž musí nyní pěchota bojovat, činí ji vůči útoku koňmo velmi citlivou, je-li jezdeckto do hloubky rozčleněné a není-li překážek.“ U Al Mughar atakovalo britské jezdeckto s výborným úspěchem dobrou tureckou pěchotu, umístěnou v posici, ačkoliv mu bylo projeti více než 2700 m úplně volným, nepokrytým terénem. Ataka se zdařila hlavně proto, že bylo lze jeti až do nepřátelské posice. Ve Francii neměly ataky úspěchu skoro nikdy z těchto příčin: a) před nepřátelskou linií byly překážky; b) atakující jezdeckto bylo počtem slabé a proto nedostatečně do hloubky rozčleněné.

Názor plukovníka Maunsella je zajiště pozoruhodný a zasluhoval by, aby se o něm diskutovalo.

Major Oskar Teichmann: **Loudon.**

Životopis tohoto rozeného vojevůdce, Gedeon Arnošt Loudon (též Laudon a Laudohn) sloužil „od puky“ a neměl ani vědeckého vzdělání, ani zvláštního výcviku. Bez výhod vznešeného rodu a bez jmění přišel k vídeňskému dvoru jako dobrodruh. Stal se slavným jedné svými úspěchy v poli.

„Light Cavalry“: Zásady polního řádu a anglická občanská válka.

Vůdce oné doby — vyjímaje Cromwella — se raději vyhýbali po rázce komplikovanými manévry než aby se pokusili nepřítele porazit. Protahovali polní tažení a jejich obrana byla pasivní. Jediný Cromwell jednal již tehdy podle zásad, jež jsou obsaženy v nynějším polním řádu.

Podplk. F. E. Whitton: **Nolan a lehká brigáda.**

Příklad nezdařené ataky z krymské války.

Plk. v. v. K. Kroupa.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Ludvík Lotocký, **Videň — Skobelev — Zborov.** (Vzpomínky a zápisky prostého vojáka legii.) S předmluvou Dra J. Kudely. — Brno 1926. Náklad. „Mor. legionáře“. (Knihovna čsl. revoluce sv. 3.) Stran 124. Kresby od akad. malíře J. Malého.

Knížka Lotockého jest dobrým příspěvkem pro poznání života prostých našich lidí, prodělavších světovou válku ve třech různých formách, v rakouské armádě, v ruském zajetí a konečně v legiích. Tyto fáze autorových osudů jsou naznačeny již v nadpise jeho vzpomínek případnými názvy. Videň — Skobelev — Zborov. Lotocký líčí své zážitky, příhody i události doby prostě a střídavě, při tom však poutavě. K tomu přispívá ovšem také jadrný vojenský humor, uplatňující se

nejlépe právě v situacích nejhorších, zejména v bidě a otročině zajatecké.

Kromě čistě osobních příhod zasměná autor i dosti materiálu historicky cenného, zejména pokud jde o poznání mentality našich vojáků nebo o charakteristiku některých známějších důstojníků druhého pluku. Knížka Lotockého patří též k literatuře jubilejní. Byla vydána v květnu t. r. k desátému výročí založení druhého pluku a čsl. brigády.

Literatura o Švecovi. Dosavadní literatura o hrdinném starodružiníku a veliteli první husitské divise ruských legií jest převahou rázu příležitostného. Sestává ponejvíce z novinářských článků a vzpomínkových statí psaných obyčejně k výročním dnům Švecovy tragické smrti, kromě toho však i z menších publikací samostatných,

vydaných hlavně u příležitosti Švecových oslav. Tak hned prvá oslava, odhalení pamětní desky na Švecově rodném domě v Čenkově na Moravě 15. května r. 1921, dala vznik knížce prof. Fr. Jechy „Josef Jiří Švec“ (Věrný úředník Tyršův a hrdinný plukovník I. pluku Jana Husi.) Nákladem Sokolské župy pluk. Švece v Trebiči. Stran 46. — Hlavní část této publikace tvoří životopisný nástin oslavencův, pečlivě sestavený prof. Jechem podle Švecova deníku, současné literatury legionářské i podle některých dopisů a informací získaných v Čenkově a v Trebiči. Druhá polovina knížky jest vyplněna dokumenty. Je to předně článek ze Švecovy pozůstalosti. „Jak jsme se sešli“, psaný na Rusi v roce šestnáctém, pak pět dopisů rodičům, dva dopisy zajatému příteli a konečně tři stati o ruských legiích, nalezené rovněž ve Švecově pozůstalosti. Knížka Jechova jest první souhrnnou informací o Švecově životě a významu, dobrou pomůckou pro biografii obsáhlejší. — O tři leta později, v jubilejním roce Žižkově, vyšlo v Trebiči nákladem J. F. Kabeše a spol. úpravné album o 30 listech, nadepsané „Památce br. pluk. Jos. Jiřího Švece“. Úvod napsal F. Jech. Album obsahuje fotografické snímky ze Švecova života, z čenkovské slavnosti v r. 1921 a dvě faksimile ze Švecovy korespondence. K popularisaci Švecova jména mezi mládeží přispěla poutavě psaná povídka Maryši R. Šarecké „Osud hrdinův“, založená z největší části na Švecově deníku. Vyšla roku 1924, nákladem K. Vačleny v Mladé Boleslavi jako šesté číslo prvního ročníku vlastenecké knihovny čsl. dorostu „Naše otcina“. Stran 32. Ilustroval akad. malíř A. Doležal.

Nejzajímavější a pro životopisce Švecovy nejlákavější kapitolou jest ovšem dobrovolná Švecova smrt. Toto téma jest předmětem historické studie prof. F. Syřiště, otištěné nejprve v třetím ročníku sborníku „Naše revoluce“ a vydané kromě toho i v samostatné publikaci, nadepsané „Tragedie plukovníka Švece“ (O příčinách jeho smrti a o jeho deníku). Praha 1926. Stran 38. Autor vychází ze článku Čechmajstrova v „Moravském legionáři“ z 29. října r. 1925, kterýžto článek jest kritikou tendenční úvahy Judexovy (pseudonym) „Příčiny Aksakovské tragédie“, uveřejněné v 15. čísle „Hlasu národní obrany“, později též v „Kalendáři čsl. legionářů“ na rok 1926. Studie Syřištova jest novou a to podrobnou kritikou Judexova článku, založeného sice na úředním dokumentu, na „Zprávě o příčinách a okolnostech předcházejících smrti pluk.

Švece“, psaného však s velkou povrchností a zaujatostí. Prof. Syřiště vytýká právem nepřesnosti Judexových citátů a omyly z toho plynoucí, podává sám genesi a rozbor úřední „Zprávy“ a připojuje konečně podrobný výčet snad všech publikovaných zpráv, vzpomínek i úvah, pocházejících od osob Švecovi blízkých a týkajících se jeho charakteristiky v souvislosti s osudnou událostí aksakovskou. Sám dospívá po rozboru těchto svědectví k správnému závěru, že „ať už soudíme o posledních chvílích Švecových jakkoliv, faktem zůstane, že život svůj nepřinesl v obět nadarmo... Smrt Švecova byla jednou z důležitých příčin, jež skutečně zabránily hotové již katastrofě naší povolžské armády“ (str. 11). A autor kombinuje při tom i dále. Soudí, že blahodárný vliv Švecovy oběti uplatnil se ještě jednou v životě našeho vojska, v situaci neméně kritické, v irkutském puči roku devatenáctého. Tak dvakrát zachránil Švec svoje legie...

Syřištova studie je vlastně jen úvodem k edici hlavních pramenů aksakovské tragédie. Nejdůležitější z nich je citovaná již „Zpráva o příčinách a okolnostech, předcházejících smrti plukovníka Švece“, vypracovaná na rozkaz gen. Štefánika zvláštní komisí za předsednictví dra V. Svobody. Tento hlavní a nejobširnější úřední dokument doplňuje pak autor ještě třemi dokumenty speciálními. Je to předně Švecův dopis gen. Čečkovu o situaci na frontě a o morálním stavu čsl. vojska datovaný 10. října 1918, dále nedokončená Švecova výzva k první divisi a konečně protokol o lékařském ohledání Švecovy mrtvolky.

Do této publikace jest pojat také Syřištův referát o třetím vydání Švecova deníku a o literatuře, uvedené na počátku našeho referátu. Deník byl po prvé vydán, ač neúplně, již na Sibiři v r. 1918—1919, po druhé po návratu do vlasti v r. 1921. Nejnověji vyšel pak v r. 1925 pod názvem: „Deník plukovníka Švece“. III. ilustrované vydání, úplné, s některými jeho drobnými pracemi. K tisku připravil dr. Josef Kudela. Připojeny poznámky a slovníček. Praha 1925, nákl. Památníku odboje, str. 363.) — Deník začíná létem r. 1914 a končí v polovině května r. 1918. Neobsahuje však každodenních záznamů, jak bychom očekávali, nýbrž z největší části jen vzpomínky na události pro autora významné, zapisované podle možnosti a volného času. Doba největší Švecovy vojenské slávy, hrdinné boje za anabaze o Penzu, Samaru a Kazan v něm již zachyceny nejsou. — Předčasná autorova smrt pocituje se

tedy bolestně i v tomto důležitém historickém dokumentu, zachráněném ve Švecově pozůstalosti. Vydán knižně, právem platí Švecův deník za jednu z nejvzácnějších knih, napsaných legionáři. Cena jeho nespokívá snad v kronikářských záznamech událostí pro náš odboj důležitých — v záznamech těchto, poměrně nečetných, jsou leckde časové i věcné nepřesnosti a nedopatření — jako spíše v dokumentaci sokolského ducha, ryziho vlasteneckého i lidského idealismu, pronikajícího celou Švecovu činnost ve službách odboje.

Poslední oslavy Švecovy pořádané v roce dvacátém pátém, rozmnožily legionářskou literaturu o Švecovi o další dva příspěvky, cenné již tím, že autory jejich jsou dva vynikající účastníci našeho odboje v Rusku a Švecovi přátelé, pluk. R. Medek a prof. dr. J. Kudela. Skvělá přednáška Medkova, proslovená u příležitosti odhalení Švecova pomníku v Jindř. Hradci, byla dosud otištěna jen v deníku „28. říjen“ (r. VII., č. 173—175, 1925), ač zasluhovala by co největšího rozšíření v publikaci samostatné. Kudelova brožura o Švecovi souvisí pravděpodobně také s přednáškou, kterou měl dr. Kudela v srpnu t. r. při slavnosti odhalení Švecovy pamětní desky na gymnasiu pelhřimovském. Vyšla nákladem „Moravského legionáře“ pod názvem „**Plukovník Josef Švec—Sokol, legionář**“ (Knih. „Obětmi odboje“, sešit 6.), Brno 1926, stran 16. Svůj propagační úkol plní jistě velmi dobře, neboť v kratičké době dvou měsíců dočkala se již druhého vydání. — Oba autoři podali ve zhuštěné formě vřelá a pietní ocenění Švecovy činnosti i významu v našem osvobozeném boji. Hlubší poznávání Švecovy osobnosti, další propagace sokolství a legionářství jeho typu, bude jistě také nemalým ziskem v úsilí o mravní obrodu celonárodní. S čistě pak vojenského hlediska nutno ovšem věnovati zvýšenou pozornost i studiu velitelských schopností Švecových, jak se projevily jmenovitě za sibiřské anabase v bojích o Penzu, Samaru a Kazan. Právem připomíná dr. Kudela ve svém článku „Čestný dluh“ („Mor. legionář“ VI., č. 44, 1926), že po této stránce pluk. Švec ještě probrán a oceněn nebyl, a že vědecký rozbor jeho vůdcovského období (od konce května do 24. října 1918) jest ještě stále „čestným dluhem historie legií a snad ještě více naší vojenské vědy“.

F. Šteidler.

Zprávy vojenského archivu a musea R. Č. S.

Ročník 1926, svazek I. Vydal Vojenský archiv a voj. museum RČS. Praha 1926, str. 124, obrazů 39, 3 náčrtů, cena neudána.

Podle vzoru jiných museí a archivů vydal náš Vojenský archiv první svazek svých periodických zpráv, přístupných veřejnosti. Tato publikace obsahuje:

Dr. Miloš Lier: **Zaopatřování vojenských osob v úřadech městské správy v Čechách za císaře Josefa II.** Líčí se tu zajímavý pokus vlády císaře Josefa II., jak zlepšiti hmotné postavení v službě zestárlých a malě pense majících důstojníků a vyšších poddůstojníků, nuceným jich umisťováním v městských správách královských měst (jako královští rychtáři, radní, syndikové, purkmistři atd.). Autor dochází k závěru, že toto zaopatřování vojenských osob v městských správách nebylo městům k prospěchu.

Štábní kapitán gen. št. Emil Kľofanda: **Boj o Tisovec 15. června 1919.** Podle úředních pramenů popisuje podrobně boj IV. brigády o Tisovec roku 1919 za války s maďarskými bolševiky (o tomto boji viz i Voj. Rozhledy 1926, červen, str. 282 a násl.). Z pojednání jasně vysvitá, s jakými překážkami naše — tehdy vlastně ještě jen improvizovaná — armáda ve svých opravdu primitivních počátcích musila zápasiti.

Dr. Rudolf Tschorn: **Výstroj a výzbroj českého vojska od dob nejstarších až do počátku XVII. století.** Podán je tu přehled a vývoj výstroje a výzbroje v českých zemích v tomto období, zjištěných podle dosud o tom vydané literatury. (O výstroji a výzbroji Husitů viz též článek téhož autora ve Voj. Rozhledech 1924, červenec, str. 375 a násl.)

Konečně ve dvou krátkých člancích je popsán vznik a vývoj vojenského archivu a vojenského musea československé republiky.

První publikace vojenského archivu a vojenského musea ukazuje, že obě instituce, jež jsou dnes organizačně spojeny v jeden ústav, snaží se za daných poměrů dostáti svému úkolu seč jsou jejich síly. V jejich dobré snaze nutno jim nejen přát mnoho úspěchu, nýbrž i vřelý pochopení širší veřejnosti, a aby pokračování na vytčené cestě bylo lehčí než byly první začátky. Bs.